

Fridtjof Nansen

FRILUFTSLIV

Tale på
Den Norske Turistforenings
møde for skoleungdommen,
juni, 1921

Læs mere om Fridtjof Nansen på:
www.naturakademi.com/friluftsinfo/NansenIn.pdf

FRILUFTSLIV

Fridtjof Nansen tale
på Den Norske Turistforenings møte
for skoleungdommen, i juni, 1921

Det er nok en almindelig svakhet hos ældre mennesker at ville se feil hos de unge. Vi kjender jo visen: «Den gang da jeg var pige, da var der piger til». Det er nu heller ikke let, kan hende, for de ældre at domme om den opvoksende slegt; hver tid har sine idealer. Naar jeg nu her skal tale til de unge, saa haaber jeg, at det jeg kan ha at si, ikke vil bli opfattet som utslag av denne begyndende alderdomssvakhet; men at de heller vil ta det som nogen raad fra en ældre mand, med en del erfaring fra livets lange skole, til de yngre som skal begynde den.

Naar jeg ser tilbake paa de mange aar som er gaat, og sammenligner slegten fra min ungdom med den som nu vokser op, da ser jeg unegtelig store forandringer til fordel for den yngre, ikke mindst paa idrettens og friluftslivets omraade. Det er nu kommet et nyt syn paa idretten og dens værd, en helt anden fart i dens vekst og spredning blandt Norges ungdom. Det er helst skidretten, som har brutt veien, og *der* er vel særlig forskjellen fra min ungdom slaaende. Jeg kan huske, jeg kunde gaa skiturer i Nordmarken og finde igjen mine egne slag fra fjorten dager før. Jeg tror ikke det nu skulde gaa mange timene, før en kunde ha vanskelig for at finde dem. Men kanskje er ikke alt bare bra i denne utviklingen. Det kan vel være blit noget meget sport av det istedenfor idræt; for meget «rekorder» og spesialisering. En skiløper er jo ofte blit en mand som hopper saa og saa mange meter. Det utvikler nok legemet, ialfald en del av det; men

aanden skulde vel ogsaa være med. Kan hende glemmes det litt for meget, at idræt ikke er et maal, men et middel - og at maallet først og fremst skulde være det gode gamle: en sund sjæl i et sunt legeme.

Saa er der en anden side ved nutidens idrætssliv, som ogsaa synes mig at være kommet for meget i forgrunden, og det er selskabeligheten.

Det er som om en ikke længer kan drive idræt uten i stort følge. - Det maa klubber og foreninger og idrætsstevner til, og det maa være stadige sammenkomster i klubber og paa hytter.

Men en viktig side av idretten skulde jo netop være friluftslivet: dette at komme bort fra de mange, bort fra det evindelige jaget, den forvirrende larm, hvori vort liv saa alt for meget føres - komme ut i naturen, ut i det store rum. *Det* staar for mig som den største side ved friluftslivet. Men en faar nu engang ikke det ved at dra ut i flok og følge de optraakkede veiene, ved at klumpe sig sammen paa hytter, ved at gaa i rute fra det ene sanatorium til det andet, eller ved at seile fra badested til badested, og danse kveldene og nættene med nydelige, unge damer.

Saa tiltalende det end kan være, saa er jo ikke dette friluftsliv - det er bare en fortsættelse av det liv, ungdommen har levet hele vinteren, og det skal ikke gi dem for meget nye indtryk.

Men det det gjælder, særlig for os bymennesker, er jo netop at komme ut fra det vante. Dette bylivet er nu engang unatur, og det var sandelig ikke vor bestemmelse fra naturens haand av.

La os, som en god ven av mig engang sa, tænke os et væsen utenfor vor klode som sitter og ser ned paa os i en kikkert. Hvad faar han se? Nogen smaa dyr, som lever paa overflaten av denne kloden, og som for en stor del har klumpet sig sammen i nogen kasser, som staar i rækker og rad paa forskjellige steder. I disse

kassene lever de mesteparten av døgnet. Saa smetter de ut av en, piler avsted langs de trange mellomrummene mellom kassene for saa at smette ind i en ny. Der er de en stund, saa ut og saa tilbake til den første igjen. Og inde i disse kassene og i rummene mellom dem tilbringer de omtrent hele sit liv.

Naar nu disse kasse-menneskene skal søke adspredelse og nye indtryk, saa var det vel rimelig de søkte bort fra dette livet og ind dit, hvor de oprindelig hører hjemme: den store, frie natur.

Men, sier nogen, det er bra for ungdommen at være sammen, for de avslipes ved det.

Ja selvsagt har det sin fordel, er nødvendig, kan hænde, men en kan nu let bli for rund ogsaa. Jeg vil nu be for kantene, at de ikke blir helt borte – en personlighet er nu engang ikke rund.

Jeg tror, det er de vise indere, som har den gode leveregel, at et menneske skal tilbringe mindst én time hver dag alene, og bruke den til fordypning og til at finde sig selv. Men vor tid, med sit jag, har ikke stunder til dette, og aller mindst det moderne byliv. I de store bysamfund gnis menneskene uavladelig mot hverandre, kantene slipes av og mere end det; og hvad er det, som blir igjen av de fleste? Runde, glatte nummere og selskapsmennesker. Men karakterer? – Aa en blir tilslut saa lutende lei al denne rundheten. En maa mindes med vemod Heines ord om «de glatte saler, glatte herrer, glatte damer»

«svarte kjoler, silke-strømper,
hvite, hofflige mansjetter»

— — —

«Op paa fjeldet vil jeg stige
hvor de mørke graner rager
bækker fosser, fugler synger
og de stolte skyer jager».

Denne glatheten, denne levedygtigheten er, saavidt jeg skjønner, netop en fare ved vor mere og mere hastende tid. Denne evindelige hvirvel er ikke skikket til at utvikle individualitet, karakterer.

I dette larmende samfund blir ungdommen mer og mindre suget med i fornøielse-syken; de glir avsted paa glædernes og nydelsens glitrende bølger, og faar aldrig tid til at dukke under den glinsende flate, ned til det som skulde være det bestemmende i ens eget liv, faar ikke som inderen stanse ansigt til ansigt med sig selv, ingen tid til at «lytte til stemmene».

Det som skulde bote paa det, friluftslivet, det blir som sagt bare en ny form av selskabelighet sommer som vinter, og en faar et visst indtryk av, at der er ikke saa overvættes mange av disse unge sanatorie-menneskene, som har øre for de naturens toner, som lokker bort fra den slagne vei, og ind til «de ukjendte myrer og tjern, hvor elgene tørsten slukker».

Fornøielser og glæder utenom det stadige arbeide er nødvendig, det er visst; vi trenger adspredelse, hvile fra det som hjernen til daglig stræver med. Men det gjælder da at vælge med forstand det, som gir varig glæde og opfriskning. Og mon da nogen for alvor vil paastaa, at meget av det ferieliv, som nu leves, fylder den fordring? Det som skulde gi os erstatning og føre os tilbake til en mere menneskelig tilværelse er og blir nu engang de enkle liv i naturen, skog og fjeld, paa de vide vidder, i den store ensomhet, hvor nye og større tanker strømmer ind paa en og sætter merker, som ikke saa hurtig viskes ut igjen. En føler sig som et naturligere, sundere menneske; en føler en har noget, som ligger under og som er ens virkelige jeg, og en vender tilbake med et friskere og sundere syn paa hele livet, slik som det fortøner sig her inde i byene. Se, i ødemarkene, i skogensomheten, med syn av de store

vidder, fjernt fra den forvirrende larm, er det personlig heter formes, de som vor tid saa saart trenger.

Men naar de unge ikke søker ut paa vidderne og bort fra alt dette almindelige livet, saa er det sikkert ikke, fordi det mangler tiltrækning for dem – tvertimot tror jeg. Det er snarere fordi de fleste av dem nu engang gaar i samme flokken som de andre, og de vet ikke, hvordan de skal søke ut, eller hvor let det i virkeligheten er at lære at greie sig paa egen haand utenfor de opmerkete veiene – de tror det er en kostbar og omstændelig historie dette. Men den, som engang har fristet det frie, ubundne liv, uavhengig av alt og alle, han vender ikke let tilbake til flokken.

Og saa utviklende dette samliv ved dag og ved nat med en stor natur i alle dens skiftninger er. Saa meget uanet, saa mange av sine underfuldeste hemmeligheter den har at aabenbare dig i sine intime øieblikke, som altid blir ukjent for den som traakker de vante veiene fra hotel til hotel.

Sov du ikke mangen nat vel saa godt med mos som dyne og stjerneteppe som sengehimmel end i den bløtteste hotelseng, og vaagnet du ikke friskere, kan hælde, under den sagte sus av skogen ved luftningen av den gryende dag end du gjorde ved skramlet fra et hotelkjøkken?

Og saa dette at lære at stole paa sig selv uten at være avhengig av andre – føle at en har det som vel burde være en fordring til hver norsk kvinde og mand – at være selvhjulpen, kunne overvinde hindringene og greie sig i enhver vanskelighet. Lære denne primitive glæden ved det enkle naturliv, det vi nu engang er kommet fra – og ikke mindst glæden ved nøisomhet, ved dette at trænge det mindst mulige – fri som fuglen under himlen.

Hin græske vismand som sciersglad kastet skaalen,

sin sidste nødvendighetsartikel, da han saa en mand drikke av haanden, staar vel ikke hoit i kurs hos en slegt som er vokset op under jobbetid og krigsdelirium. Men skulde ikke Diogenes's lære igjen kunne komme til hæder og magt?

Jeg kan mindes en tid da jeg var meget ung, og det syntes mig at en fyrstikæske og en fiskestang var omtrent al den utrustning en mand burde trænge for at færdes nogen uker i skog og fjeld.

Det kan vel være dem som finder dette for litet, og med aarene er det vel kommet noget til. Men sandelig, det er ikke saa meget som trænges hvis en for alvor vil være naturmenneske. Noget mat, haardt brød, smør, litt ost, noget mel og tør melk, et uldteppe eller en let sovepose, et par strømper eller fotkluter, en uldtrøie, et regnslag, et kokekar, og om en skal være længe ute kanskje et let telt, som en kan lage sig selv. Og saa karter og kompas. Se det er omtrent alt foruten fyrstikæskan og saa fiskestangen som altid kan skaffe litt fisk. Det er ikke saa uoverkommelig, og hvor mange uerstattelige glæder kan ikke en færd med slik utrustning gi en.

Skulde ikke idealet for fremtidens norske ungdom kunne bli naturvennen, idrætsmanden, den frie, uavhengige, som vet hvad han vil – med den hærdede vilje og den hærdede krop – som kjender sig selv, sit folk og sit land – med de store fordringer til sig selv og de mindst mulige til sine omgivelser.

Læs mere om Fridtjof Nansen på:
www.naturakademi.com/friluftsinfo/NansenIn.pdf
